

ТАҚРИЗИ

мушовири илмӣ ба диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчехрахон Усмонзода дар мавзуи “Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчехрахон Усмонзода ба масъалаи муҳими педагогӣ – нақши ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас бахшида шудааст. Бояд қайд кард, ки тарбияи насли наврас дар руҳияи ватандӯстию инсонпарварӣ, ҳудогоҳию ҳештаншинӣ, меҳнатдӯстию таҳаммулпазирӣ вазифаи муҳими падару модар, омӯзгорон ва ҷомеа мебошад. Зеро ҳифзи арзишҳои миллию фарҳангӣ, таъмини пойдории сулҳу ваҳдат ва суботи ҷомеа малакаву маҳорати баланди касбиро аз омӯзгорон ва масъулиятро аз волидайн тақозо менамояд. Дар шароити ҷаҳонишавӣ ва рақобати шадиди иттилоотӣ ташаккул додани хислатҳои ахлоқии насли наврас масъалаи муҳим махсуб меёбад ва ба раванди мазкур этнопедагогикаи халқи тоҷик таъсири хуб расонида метавонад.

Мубрамияти мавзуи интиҳобгардида дар он аст, ки тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик, эҳёи фарҳанг ва арзишҳои миллий, бедор кардани шавқу ҳавас ба расму оинҳо ва маросимҳои мардумӣ хислатҳои ахлоқии наврасон ташаккул меёбад. Бинобар ин, муаллиф кӯшиш намудааст, ки ҷабҳаҳои таърихӣ муаммои ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврасро тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогӣ муайян карда, вазъи кунунии муаммои баррасишавандаро дар илми педагогика баррасӣ намояд.

Диссертатсия аз муқаддима, панҷ боб, понздаҳ зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Дар муқаддима мубрамии муаммои таҳқиқшаванда асоснок гардида, объект, предмет, ҳадаф, фарзия, вазифаҳои он муайян шудаанд. Асосҳои методологӣ, марҳилаҳо ва усулҳои таҳқиқот муайян шуда, навоарӣ, аҳамияти

назариявӣ ва амалӣ, нуктаҳои барои дифоъ пешниҳодшаванда ифода ёфтаанд.

Боби якум “Ҷанбаҳои илмӣ-назариявии ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик” ном дошта, дар он мафҳуми ахлоқ ҳамчун хислати муҳими инсон, рисолати тарбиявии он, афкори педагогии ниёгон ва мутафаккирони тоҷик, фолклор ҳамчун манбаи муҳими тарбияи ахлоқии насли наврас баррасӣ гардидааст. Муаллиф зикр намудааст, ки одобу ахлоқ хислати муҳими инсон дар ҷомеа буда, дар сохтани муносибатҳои иҷтимоӣ ва ғайолияти ҳамаҷуза нақши бузург дорад. Агар дар раванди таълиму тарбия яке аз унсурҳои ахлоқ истисно гардад, низоми комили маънавият ба даст намеояд. Ахлоқ ҳамчун танзимкунандаи муносибатҳои байниҳамдигарии шахс муҳим буда, инсон меёриҳои ахлоқиро сармашқи кори худ қарор медиҳад ва ҳамин тавр ба ҷомеа ворид мегардад.

Боби дуюм “Тавсифи махсусиятҳои тарбияи ахлоқии насли наврас дар фарҳанги этнопедагогии халқи тоҷик” ном дошта, дар он хусусиятҳои миллии тарбия намудани насли наврас, бо таъба анъанаҳои тарбиявии аҷдодон мавриди таҳлил қарор гирифтааст. Муаллиф қайд кардааст, ки тарбияи ҳисси ватанпарастӣ, меҳнатдӯстӣ, эҳтироми муқаддасоти миллий, меҳру муҳаббати хоса доштан нисбат ба зодгоҳи худ, арҷ гузоштан ба арзишҳои миллий, эҳтироми қаҳрамонони миллат, ки барои пайдории Ватан қаҳрамони бемислу монанд нишон додаанд, дар тарбияи ахлоқии насли наврас нақши муҳим доранд.

Боби сеюм “Роҳҳои баланд бардоштани самаранокии ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути этнопедагогика” унвон дошта, оила ҳамчун ниғаҳбони анъанаҳо ва урфу одатҳо, ниҳоди асосии тарбияи насли наврас, ҷузъи ибтидоии ҷомеа ва давлат тавзеҳ дода шудааст. Диссертант таъкид намудааст, ки дар арзишҳои оилавии тоҷикон ба муносибати фарзанд нисбати падару модар аҳамияти муҳим дода мешавад. Дар боби мазкур масъалаи баланд бардоштани ҳисси

таҳаммулпазирии насли наврас, фарҳанги муоширати хонандагон дар муҳити бисёрфарҳангӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Боби чорум “Шароитҳои педагогии тарбияи ахлоқии насли наврас тавассути фарҳанги этнопедагогии халқи тоҷик” ном дошта, дар он таъсири расму оин ва маросимҳои мардумӣ ба тарбияи ахлоқии насли наврас, баланд бардоштани сатҳи тарбияи ахлоқӣ ҳамчун воситаи муқовимат бар зидди ғояҳои ифротӣ, тарбияи ҳисси масъулиятшиносии наврасон тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогика мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст.

Боби панҷум “Технологияи ташаккули сифатҳои ахлоқии насли наврас тавассути ғояҳои этнопедагогӣ” номгузори шуда, дар он зарурати таҳияи амсила ба вуҷуд омадааст, ки тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик ташаккули хислатҳои ахлоқии хонандагонро таъмин менамояд. Ба андешаи диссертант, чиҳати баланд бардоштани ҳисси ватандӯстӣ, масъулиятшиносӣ ва таҳаммулпазирии хонандагон дарсҳои беруназсинфӣ, ташриф ба мавзеҳои таърихӣ, осорхона ва китобхонаҳо нақши муҳим доранд.

Дар хулосаи умумӣ натиҷаҳои таҳқиқот ҷамъбаст гардидаанд.

Саҳми шахсии Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар таҳқиқи мавзуи мазкур дар иштирок кардани ӯ дар тамоми марҳалаҳои таҳқиқот, банақшагирӣ, интиҳоб ва асоснок намудани мавзӯ, таҳияи сохтори диссертатсия, муайян кардани ҳадаф, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, ҷустуҷӯ ва дарёфти адабиёти зарурӣ оид ба мавзуи таҳқиқот, ҷамъоварӣ ва муназзам намудани маълумоти озмоишӣ ва коркарди онҳо, таҳлили натиҷаҳои коркарди маълумот, омода ва интишор кардани мақолаҳои илмӣ, иштирок дар ҳамоишҳои илмӣ, ҷамъбасти натиҷаҳои таҳқиқот ва навиштани диссертатсия инъикос меёбад.

Натиҷаи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар 2 монография, 3 дастури таълимӣ-методӣ, 43 мақолаҳои илмӣ дар маҷмӯаи корҳои илмӣ, маводи конференсияҳои илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ, аз онҳо 17

мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии Вазорати маориф ва илми Федератсияи Россия ба таърифи расидаанд.

Хулоса, диссертатсияи Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода дар мавзӯи “Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) рисолаи баанҷомрасидаи тахассусӣ буда, дар сатҳи зарурии илмӣ - назариявӣ омода шудааст ва ба талаботу меъёрҳои Низомномаи “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти №267, бо тағйиру иловаҳо аз 26.06.2023, №295 тасдиқ шудааст, қомилан ҷавобгӯӣ мебошад ва муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мебошад.

Мушовири илмӣ:

доктори илмҳои педагогӣ, профессори
кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ
ва касбии Муассисаи давлатии таълимии
“Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи
академик Бобочон Ғафуров”

Шаропов Ш.А.

10.06.2025.

Имзои Шаропов Ш.А.-ро тасдиқ менамоям.

Сардори РК ва КМ Муассисаи давлатии
таълимии “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд
ба номи академик Бобочон Ғафуров”

Сайдуллозода З.С.

Маълумот барои тамос: 735700 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Хуҷанд, гузаргоҳи
Мавлонбеков, 1.Тел.: +99292 805 7007. Email:zarrina_14.10.70@mail.ru